

det är därför viktigt att den expansiva politiken fasas ut successivt i takt med återhämtningen i svensk ekonomi. För att upprätthålla trovärdigheten för stabiliseringspolitiken och de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet, är det samtidigt viktigt att säkerställa att de temporära stabiliseringspolitiska åtgärder som vidtagits inte blir permanenta. Av tabell 3.5 nedan framgår att utfasningen av de temporära stabiliseringspolitiska åtgärderna sker successivt.

Tabell 3.5 Tidigare beslutade temporära stimulansåtgärder

Miljarder kronor

	2009	2010	2011
Statsbidrag till kommunsektorn	0,0	12,0 ¹	0,0
Infrastruktur	0,9	1,4	0,3
Utbildning	0,6	2,7	2,0
Arbetsmarknad	2,8	3,6	0,5
Summa	4,3	19,7	2,8

¹ Kommunsektorn har tillförts 17 miljarder kronor i tillfälligt höjda statsbidrag för 2010 (13 miljarder kronor som ett tillfälligt konjunkturstöd och 4 miljarder kronor som en tillfällig höjning av det generella statsbidraget). I VÄP09 aviserades en permanent höjning av det generella statsbidraget med 5 miljarder kronor fr.o.m. 2011. Den temporära effekten 2010 blir 12 miljarder kronor.

Anm.: Siffrorna gäller storleken på temporära satsningar för ett visst år och är en sammanställning av de åtgärder som föreslagits i propositionerna Åtgärder för jobb och omställning (prop. 2008/09:97), 2009 års proposition om vartilläggsbudget (prop. 2008/09:99, prop. 2008/09:100) och budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1).

Källa: Egna beräkningar.

3.6.3 Utgångspunkter för satsningarna i denna proposition

Mot bakgrund av den nu betydligt ljusare utsikten för den makroekonomiska utvecklingen, gör regeringen bedömningen att det inte föreligger något behov av ytterligare stora stabiliseringspolitiska åtgärder. En fortsatt expansiv penningpolitik och fullt ut verkande automatiska stabilisatorer bidrar i detta läge till att hålla uppe efterfrågan och sysselsättningen. Utrymmet för ytterligare stora stabiliseringspolitiska åtgärder är därtill begränsat. Resursutnyttjandet är dock fortsatt svagt, vilket talar för att det kan vara motiverat med vissa stabiliseringspolitiska insatser i syfte att i viss mån underbygga återhämtningen och fånga upp dem som står längst från arbetsmarknaden. Mot denna bakgrund föreslår regeringen en tidigareläggning av vissa infrastruktuursatsningar, en satsning på sommarskola och sommarjobb för unga samt kortare kvalificeringstid för nystartsjobb för äldre.

För 2010 har kommunsektorn temporärt tillförts 17 miljarder kronor i statsbidrag och

fr.o.m. 2011 tillförs kommunerna en permanent höjning på 5 miljarder kronor. Sedan budgetpropositionen för 2010 har kommunsektorns skatteinkomster reviderats upp i betydande grad, framför allt till följd av att läget på arbetsmarknaden nu ser ljusare ut. Kommunsektorns resultat är för närvarande jämförelsevis högt. Den totala kommunfinansierade sysselsättningen väntas nästa år ligga kvar på samma nivå som i år. Från och med 2012 förväntas den kommunfinansierade sysselsättningen öka. Bedömningen är att inga ytterligare resurser för närvarande behöver tillföras kommunsektorn av konjunkturstabiliserande skäl. Regeringen följer noggrant den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn. Utvecklingen är dock osäker. Regeringen återkommer därför med en förnyad bedömning av kommunsektorns ekonomi i budgetpropositionen för 2011.

Utöver dessa stabiliseringspolitiska punktinsatser finns det, menar regeringen, också fördelningspolitiska skäl att kompensera de grupper som drabbats hårt av den ekonomiska krisen. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att skatten sänks för pensionärer och att barnbidragets flerbarnstillägg höjs.

Utöver dessa åtgärder som föreslås i kölvattnet av krisen, aviserar regeringen ett antal förslag på strukturellt angelägna reformer som framför allt syftar till att stärka företagsklimatet och produktiviteten. Regeringen föreslår bl.a. slopad revisionsplikt för små företag i syfte att förenkla företagandet. Denna åtgärd bör även ha viss betydelse för återhämtningen av sysselsättningen.

De föreslagna och aviserade åtgärderna minskar det finansiella sparandet med ca **3,8** miljarder kronor 2010 (se tabell 3.6). Nedan beskrivs regeringens åtgärder, samt motiven till dem, mer utförligt.

Tabell 3.6 Regeringens åtgärder

Miljoner kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Stabiliseringspolitiska insatser					
Tidigareläggning infrastruktur-åtgärder	500	0	0	0	-500
Insatser i Västra Götalandsregionen	160	179	15	0	0
Nystartsjobb för äldre	60	186	188	66	0
Sommarskola för unga	20	0	0	0	0
Sommarjobb för unga	100	0	0	0	0
Lindra krisens effekter					
Sänkt skatt för pensionärer	0	5 000	5 000	5 000	5 000
Höjt flerbarnstillägg	355	710	710	710	710
Stärkt företagande och högre produktivitet					
Slopad revisionsplikt	0	830	1 140	1 260	1 300
Förenklade momsregler	0	40	40	40	40
Infrastruktur	624	1 316	1 773	1 048	2 293
Lärolegitimation	0	0	100	200	200
Övrigt ¹	1 986	-1 475	-1 435	-1 272	-1 133
Förändring av finansiellt sparande i offentlig sektor					
	-3 804	-6 786	-7 531	-7 052	-7 910

Anm.: Tabellen visar regeringens åtgärder, såväl beslutade, föreslagna samt aviserade efter budgetpropositionen 2010, och åtgärdernas effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor.

¹ För detaljer se avsnitt 9.2.

3.6.4 Satsningar i denna proposition

Stabiliseringspolitiska insatser

Regeringen har vid flera tillfällen vidtagit temporära åtgärder riktade till dem som blivit arbetslösa under krisen och som syftar till att förhindra att fler blir långtidsarbetslösa. Exempel är coachningsinsatser, arbetspraktik, Lyft samt temporära ökning av utbildningsplatser på komvux, yrkeshögskola och högskola. Samtidigt har åtgärder vidtagits för att stärka långtidsarbetslösas chanser att få jobb. Kompensationen till arbetsgivare i nystartsjobben har fördubblats och Lyft kommer även långtidsarbetslösa till del.

Temporärt kortare kvalificeringstid för nystartsjobb för äldre

Erfarenheten från 1990-talskrisen visar att äldre som drabbades av arbetslöshet under den krisen hade betydligt svårare än andra grupper att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden. I viss mån kan en sådan utveckling skönjas även under denna kris. Arbetslösheten har visserligen ökat relativt måttligt bland äldre, men samtidigt är det en stor andel av de äldre som är långtidsarbetslösa. Bland de äldre arbetslösa utgör de med långa inskrivningstider, dvs. längre än 420 dagar, 54 procent. Motsvarande andel bland unga är ca 20 procent.

För att motverka långtidsarbetslöshet bland äldre är det angeläget med ytterligare åtgärder som ökar äldres möjligheter att snabbt åter få ett jobb. Det bör ske genom att kvalificeringstiden för ett nystartsjobb temporärt kortas från 12 till 6 månader för personer som fyllt 55 år. Den kortare kvalificeringstiden av nystartsjobben för äldre gäller fr.o.m. den 1 juli 2010 t.o.m. den 30 juni 2012.

Tillfällig sommarsatsning för skolungdomar

Den ekonomiska krisen har försvårat situationen för ungdomar på arbetsmarknaden. Möjligheten för många skolungdomar att finna en sysselsättning under sommaren kommer att vara begränsad. Av denna anledning föreslås på tilläggsbudget i anslutning till denna proposition en tillfällig sommarsatsning för skolungdomar i form av sommarjobb under sommaren 2010. Dessutom utökas satsningen på sommarskolor tillfälligt. Sommarjobben ska erbjuda ungdomar träning inför det kommande arbetslivet samt ge möjlighet till referenser och nya kontakter. En utvidgad satsning på sommarskolor ger fler ungdomar möjlighet att komplettera sina betyg och därmed förbättra förutsättningarna att få slutbetyg, något som förbättrar utsikterna på arbetsmarknaden.

Satsningen på sommarjobben avser sommarjobb i kommuner, landsting och ideella föreningar. Kostnaden beräknas uppgå till 100 miljoner kronor 2010. Målgruppen är de ungdomar som avslutar årskurs nio samt de som går ut gymnasiet första och andra årskurs. Vad gäller sommarskolor är avsikten att öka 2009 års satsning till 60 miljoner kronor. Sommarskolor är en frivillig undervisning som främst söks av elever i årskurs 9 som inte nått behörighet till nationella program på gymnasiet (11 procent i

denna tidsperiod). Det kan finnas flera olika strukturella förklaringsfaktorer bakom denna utveckling, t.ex. demografiska förändringar och regeringens reformer. Strukturella faktorer tycks vara särskilt betydelsefulla för att förklara minskningen i antalet helårsekvivalenter i ohälsa. Sannolikt har t.ex. attitydförändringar och regeringens sjukförsäkringsreform bidragit till detta. Däremot tycks minskningen av antalet personer som fick någon ersättning från de arbetslöshetsrelaterade systemen mellan 2006 och 2008 huvudsakligen bero på den goda konjunkturutvecklingen.

Under en lågkonjunktur ökar antalet individer i ersättningssystemen och det finns en uppenbar risk att den konjunkturlåga arbetslösheten får bestående effekter. Diagram 5.16 visar att de strukturella effekterna av 1990-talskrisen blev allvarliga och det konjunkturrensade måttet på helårsekvivalenterna steg därmed kraftigt. I samband med 1990-talskrisen ökade den strukturella nivån på antalet helårsekvivalenter med drygt 200 000 personer.

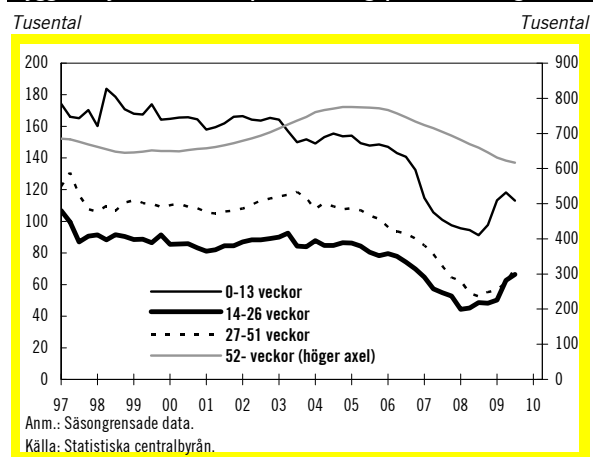
Det totala antalet personer, mätt som helårsekvivalenter, som får någon form av ersättning från ohälsa- och arbetslöshetsrelaterade system ökade 2009 och förväntas fortsätta öka under 2010. Ökningen är till stor del ett resultat av att deltagare i arbetsmarknadspolitiska program beräknas öka med ca 140 000 helårsekvivalenter samt att personer som får arbetslöshetsersättning beräknas öka med ca 50 000 helårsekvivalenter mellan 2008 och 2010. Ökningen av antalet helårsekvivalenter är således i stor utsträckning kopplad till försämringen på arbetsmarknaden. Mellan 2011 och 2014, när konjunkturen förbättras, förväntas antalet personer med ersättning från trygghetssystemen åter minska.

Ökningen i antalet helårsekvivalenter under 2009 och 2010 är huvudsakligen en konsekvens av det försämrade konjunkturläget. Det syns i diagram 5.16 genom att det konjunkturrensade måttet ökar endast marginellt och räknas börja sjunka igen 2011. De negativa strukturella effekterna på arbetsmarknaden bedöms därmed inte bli alls lika omfattande som efter 1990-talskrisen. Detta kan förklaras av att arbetsmarknadens funktionssätt har förbättrats och att krisåtgärder har vidtagits. Utan regeringens reformer bedöms de negativa strukturella effekterna av konjunkturedgången bli större.

Helårsekvivalenterna mäter både kort- och långvarigt ersättningsmottagande. Det är mer

allvarligt om personer är långvarigt försörjda av olika trygghetssystem än om ersättningsperioderna är korta. Ett exempel är att ju längre tid en person är borta från arbetsmarknaden, desto mer åldras personens kunskaper. Vidare kan viljan att söka jobb påverkas av en längre period av misslyckat jobbsökande. Dessutom kan arbetsgivarna vara tveksamma till att anställa personer med långa arbetslöshets- eller sjukfrånvaroperioder (s.k. stigmatisering). Det är därför viktigt att analysera hur ersättningsperiodernas längd har utvecklats. I diagram 5.17 visas antalet personer som mottar ersättningar från vissa trygghetssystem fördelat på den totala ersättningsperiodens längd.⁴⁹ Ersättningsstider som är längre än ett år har minskat sedan 2005. Korta ersättningsperioder minskade från 2003 till början av 2008, men började sedan öka igen på grund av krisen.

Diagram 5.17 Personer som får ersättning från vissa trygghetssystem fördelat på ersättningsperiodens längd

5.4.2 Indikationer på om reformerna inom sjukförsäkringen har avsedd effekt

Regeringen har genomfört omfattande reformer inom sjukförsäkringen som på ett övergripande plan syftar till att få fler personer i arbete. Mer specifikt betyder det reformer som skapar drivkrafter till arbete, stimulerar tidiga och aktiva insatser från berörda aktörer, stärker arbetsförmå-

⁴⁹ Ersättningsperioden avser den totala sammanhängande tiden i trygghetssystem oavsett ersättningsslag. De ersättningar som ingår är sjuk- och rehabiliteringspenning, sjuk- och aktivitetsersättning, arbetslöshetsersättning samt ersättning vid deltagande i arbetsmarknadspolitiska program (aktivitetsstöd).

Tabell 9.1 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor, om annat ej anges. Utfall för 2009, prognos för 2010–2014.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Inkomster	1 612	1 622	1 691	1 768	1 847	1 929
Procent av BNP	52,7	51,1	50,8	50,8	50,6	50,5
Skatter och avgifter	1 438	1 461	1 519	1 588	1 661	1 735
Procent av BNP	47,0	46,0	45,6	45,6	45,5	45,4
Kapitalinkomster	61	53	61	65	67	71
Övriga inkomster	114	108	111	115	119	123
Utgifter	1 637	1 689	1 724	1 754	1 798	1 844
Procent av BNP	53,5	53,2	51,8	50,3	49,3	48,3
Utgifter exkl. räntor	1 601	1 657	1 686	1 709	1 749	1 795
Räntor	36	32	38	44	49	49
Finansiellt sparande	-25	-67	-32	14	49	84
Procent av BNP	-0,8	-2,1	-1,0	0,4	1,3	2,2

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Under perioden 2011–2014 ökar inkomsterna i stort sett i takt med BNP medan utgifterna minskar i förhållande till BNP. Förbättringen på arbetsmarknaden bidrar till såväl ökade skatteintäkter som minskade utgifter.

De offentliga finanserna är starkare än under 1990-talskrisen

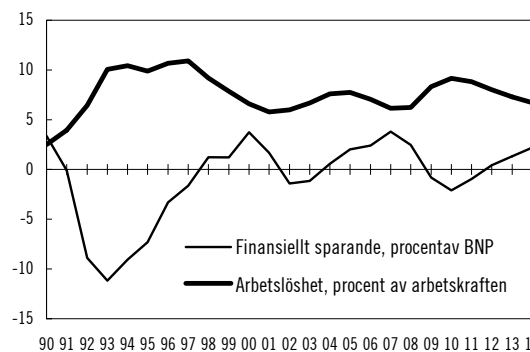
De offentliga finanserna har försämrats mycket mindre av den kraftiga konjunktur nedgång som inleddes under 2008 än de gjorde under krisen i början av 1990-talet. Mellan konjunkturtoppen 2007 och 2009 minskade BNP med 5,1 procent medan arbetslösheten ökade från 6,2 till 8,3 procent. Under 2010 ökar BNP men arbetslösheten fortsätter att öka till 9,2 procent. Den offentliga sektorns finansiella sparande minskar från ett överskott på 3,8 procent av BNP 2007 till ett underskott på 2,1 procent av BNP 2010 (se diagram 9.1).

Under åren 1991–1993 minskade BNP tre år i rad med sammanlagt 4,3 procent för att sedan öka med 3,9 procent 1994. Den offentliga sektorns finansiella sparande gick från ett överskott 1990 på 3,4 procent av BNP till ett underskott på 9,1 procent av BNP 1994. Arbetslösheten ökade från 2,5 procent 1990 till 10,4 procent fyra år senare. Det tog sedan fyra år att vända underskottet till överskott 1998. Det s.k. konsolideringsprogrammet på 7 procent av BNP bidrog till förstärkningen av de offentliga finanserna mellan 1994 och 1998. Nu bedömer regeringen att underskottet i de offentliga

finanserna kan vändas till överskott redan 2012 utan en ytterligare finanspolitisk åtstramning.

Diagram 9.1 Offentliga sektorns finansiella sparande och arbetslöshet.

Procent av BNP. Utfall för 2009, prognos för 2010–2014.

90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Dagens ekonomiska utveckling påminner om läget i början av 1990-talet. BNP minskar och arbetslösheten stiger, men det ekonomiska läget skiljer sig åt på flera sätt. Inflationen och räntorna är lägre än i början av 1990-talet och arbetslösheten stiger inte lika mycket som då. Den offentliga sektorns ränteutgifter uppgick som andel av BNP till 6,2 procent 1994 mot 1 procent 2010. Det höga ränteläget 1994 bidrog också till att nu avskaffade räntebidrag till bostäder uppgick till 1,9 procent av BNP.

9.1.1 Ålderspensionssystemet

Pensionsutbetalningarna översteg avgiftsinkomsterna med 14 miljarder kronor 2009. Direktavkastningen på AP-fondernas tillgångar täckte dock avgiftsunderskottet och det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet uppgick till 5 miljarder kronor eller 0,2 procent av BNP (se tabell 9.2).

Balanseringen av ålderspensionsutgifter under de närmaste åren medför att sparandet i ålderspensionssystemet förblir positivt under 2010–2013. Balanseringen, vilken väntas vara aktiverad under hela prognosperioden, är ett sätt att genom en justering av indexeringen säkerställa att pensionssystemets utgifter inte långsiktigt överstiger dess inkomster. Konstruktionen innebär att om balanstalet (kvoten mellan ålderspensionssystemets tillgångar och skulder) är mindre än 1,0000 ökar pensionsskulden (pensionsbehållning och utgående pensioner) med mindre än vad annars hade varit fallet.

finansiellt sparandet 2010. Dessutom var de kassamässigt inbetalda skatterna mindre än de för året debiterade skatterna (se tabell 9.6).

För 2010 väntas budgetsaldot vara något starkare än det finansiella sparandet. Under perioden 2011–2014 förstärks budgetsaldot, men inte det finansiella sparandet, av antagna försäljningar av aktier om 25 miljarder kronor per år.

9.2 Utgifts- och inkomstförändringar

I detta avsnitt redovisas översiktligt budgeteffekterna dels av de reformer och den finansiering som föreslås eller aviseras i denna proposition och anslutande Vårtilläggsbudget för 2010, dels av de reformer och den finansiering som tidigare beslutats eller aviserats.¹⁰⁷ I redovisningen förutsätts, med några undantag, att de angivna anslagsförändringarna motsvaras av lika stora utgiftsförändringar.

9.2.1 Reformer sedan budgetpropositionen för 2010

I detta avsnitt redovisas översiktligt utgifts- och inkomstförändringar samt effekten på den offentliga sektorns finansiella sparande av de reformer som riksdagen beslutat om eller som regeringen föreslagit och aviserat sedan budgetpropositionen för 2010, inklusive aviseringar i denna proposition samt effekterna av förslagen i propositionen Vårtilläggsbudget för 2010 (prop. 2009/10:99) som lämnas i anslutning till denna proposition.

Utgifts- och inkomstförändringar samt effekten på den offentliga sektorns finansiella sparande av dessa förändringar framgår av tabell 9.7. Även effekterna av det beslut riksdagen har fattat efter budgetpropositionen för 2010 med anledning av propositionen Nyemission i SAS AB (publ)(prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35, rskr. 2009/10:220) liksom

effekterna av de förslag som lämnats i propositionen Rättvist och effektivt – förändringar i studiestödssystemet (prop. 2009/10:141) redovisas i tabell 9.7.

Sammantaget medför föreslagna och aviserade reformer en ökning av föreslagna anslagsmedel för 2010 med 3,7 miljarder kronor jämfört med budgetpropositionen för 2010. Den offentliga sektorns finansiella sparande beräknas, då även hänsyn tas till aviserade reformer på statsbudgetens inkomstsida samt låneramsförändringar och kommunal medfinansiering för infrastrukturinvesteringar, sammantaget minska med 3,8 miljarder kronor 2010. Försvagningen av de offentliga finanserna till följd av nya utgifts- eller inkomstförändringar uppgår till närmare 8 miljarder kronor 2014.

¹⁰⁷ Statsbudgetens utgifter och inkomster förändras även av andra anledningar än föreslagna eller aviserade utgifts- och inkomstförändringar, till exempel den makroekonomiska utvecklingen (se avsnitt 11.2 för förändring jämfört med 2009 års ekonomiska vårproposition samt avsnitt 8.2.2 för förändring jämfört med föregående år).

Tabell 9.7 forts. Beslutade, föreslagna samt aviserade utgifts- och inkomstförändringar efter budgetpropositionen för 2010

Endast poster med förändringar som har en utgifts- eller inkomsteffekt över 10 miljoner kronor särredovisas under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor		2010	2011	2012	2013	2014
UO 27	Avgiften till Europeiska unionen					
	Summa anslagsförändringar⁴	3 695	-231	-739	774	296
Inkomst-						
minskningar						
	Sänkt skatt för pensionärer		5 000	5 000	5 000	5 000
	Slopad revisionsplikt		830	1 140	1 260	1 300
	Bättre skattemässiga förutsättningar för biogas		18	15	15	15
	Bättre skattemässiga förutsättningar för landansluten el		2	2	2	2
	Förenklade momsregler till följd av ny redovisningslagstiftning		40	40	40	40
	Höjd skatt på vattenkraftverk		-600	-600	-600	-600
	Höjd stämpelskatt vid juridiska personers förvärv av fastigheter och tomträtter		-500	-500	-500	-500
	Trängselskatt				-1 047	-1 069
	Nystartsjobb för äldre	99	315	319	116	
	Summa inkomstminskningar	99	5 105	5 416	4 286	4 188
Övrigt	<i>Övriga reformer som påverkar finansiellt sparande för den offentliga sektorn⁵</i>					
	Låneramsförändring på grund av brukarfinansiering och medfinansiering av infrastruktur inom transportområdet	741	1 302	1 862	1 373	3 382
	Kommunal medfinansiering, infrastruktur	370	595	957	575	4
	Summa övriga reformer som påverkar (minskar) det finansiella sparandet för den offentliga sektorn	1 111	1 902	2 844	1 988	3 426
Justering	Statlig ålderspensionsavgift		10	10	4	
	Kapitalinsatser i statliga bolag⁶		-1 100			
	Förändring av det finansiella sparande för den offentliga sektorn⁴	-3 804	-6 786	-7 531	-7 052	-7 910

¹ Anslagsförändringar till följd av den makroekonomiska utvecklingen m.m. ingår ej.² Inklusive ökningen av antalet högskoleplatser till Västra Götalandsregionen 2010 och 2011.³ Anslagsförändringen inkluderar effekterna av regeringens förslag i propositionen Nyemission i SAS AB (publ) (prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FIU35) med 1 100 miljoner kronor.⁴ Avrundningar gör att delsummorna inte alltid summerar.⁵ Varav utdelningen från Sveaskog AB förväntas minska med högst 100 miljoner kronor årligen från 2011 till följd av förslag i propositionen Förändrat uppdrag för Sveaskog AB (publ) (prop. 2009/10:169).⁶ Justering för effekter av regeringens förslag i propositionen Nyemission i SAS AB (publ) (prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FIU35) med 1 100 miljoner kronor då den offentliga sektorns finansiella sparande inte påverkas av en sådan transaktion.

9.2.2 Förändringar jämfört med föregående år

I tabell 9.8 redovisas de samlade budgeteffekterna i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade reformer, nu aviserade reformer och finansieringen av dessa samt förslag i propositionen Vårtilläggsbudget för 2010 (prop. 2009/10:99). På så vis framgår på en övergripande nivå regeringens prioriteringar. De reformer som redovisas avser både statsbudgetens utgifts- och inkomstsida. Indirekta effekter på statsbudgetens inkomstsida av utgiftsreformer ingår inte.

Av tabell 9.8 framgår att de beräknade utgifterna på statsbudgeten, justerade för att redovisningsmässigt överensstämja med finansiellt sparande, ökar till följd av beslut med 14,0 miljarder kronor 2009 och med 20,5 miljarder kronor 2010 i förhållande till närmast föregående år. År 2011 och 2012 minskar utgifterna till följd av beslut med sammanlagt 23,8 miljarder kronor. Minskningen förklaras till stor del av att flera stora temporära stimulansåtgärder har införts, t.ex. stöd till kommuner och landsting samt satsningar på infrastruktur och utbildning. Dessa är sammantaget som störst 2010 och trappas sedan av i takt med att ekonomin återhämtar sig, vilket medför att utgifterna minskar mellan åren. År 2013 och 2014 minskar utgifterna till följd av beslut med sammanlagt 3,2 miljarder kronor. I avsnitt 8.2.2 (tabell 8.10) redovisas hur förändringen ser ut per utgiftsområde.

De beräknade inkomsterna minskar till följd av beslut på statsbudgetens inkomstsida med 35,0 miljarder kronor 2009, med 13,6 miljarder kronor 2010 och med 4,7 miljarder kronor 2011. År 2012 är inkomsterna i stort sett oförändrade. År 2013 och 2014 ökar inkomsterna till följd av beslut med sammanlagt 0,7 miljarder kronor för de två åren.

År 2009 och 2010 försämras de samlade offentliga finanserna främst till följd av sänkta skatter samt tillfälligt stöd till kommuner och landsting. År 2011 och 2012 förbättras de offentliga finanserna till följd av att de konjunkturrelaterade satsningarna på utgiftssidan, vilka sammantaget är som störst 2010, trappas av.

Tabell 9.8 Utgifts- och inkomstförändringar 2009–2014 i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer inklusive finansieringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande

Miljarder kronor. Budgeteffekt i förhållande till föregående år.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Utgiftsreformer¹</i>						
Utgiftsförändringar, takbegränsade utgifter ²	-1,53	-5,45	-9,10	-3,69	-0,43	-0,24
Justering för olika redovisningsprinciper i statsbudgeten och nationalräkenskaperna	15,52	25,98	-7,24	-3,79	-1,94	-0,62
varav stöd till kommuner och landsting ³	-13,00	22,60	-10,60	0,00	1,00	0,00
varav lånefinansierade infrastrukturinvesteringar ⁴	21,09	3,04	-0,78	-2,39	-2,75	-0,04
Summa utgiftsförändringar, enligt nationalräkenskapernas redovisning⁵	13,99	20,53	-16,34	-7,48	-2,37	-0,85
<i>Inkomstreformer¹</i>						
Skatt på arbete	-42,26	-14,74	-5,00	0,09	0,05	0,00
varav föreslagna/aviserade i denna proposition	0,00	0,00	-5,00	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i budgetpropositionen för 2010	0,00	-15,07	-0,14	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i 2009 års vårproposition	-3,95	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i budgetpropositionen för 2009	-31,64	0,29	0,14	0,09	0,05	0,00
varav i tidigare propositioner	-6,67	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00
Skatt på kapital	1,08	1,32	1,38	-0,25	-0,06	0,02
varav föreslagna/aviserade i denna proposition	0,00	0,00	1,32	-0,31	-0,12	-0,04
varav föreslagna/aviserade i budgetpropositionen för 2010	0,00	0,75	0,00	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i 2009 års vårproposition	0,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i budgetpropositionen för 2009	0,00	0,23	0,06	0,06	0,06	0,06
varav i tidigare propositioner	0,76	0,34	0,00	0,00	0,00	0,00
Skatt på konsumtion och insatsvaror	-0,30	-0,20	-0,06	-0,05	1,00	-0,04
varav föreslagna/aviserade i denna proposition	0,00	0,00	-0,06	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i budgetpropositionen för 2010	0,00	0,08	0,00	-0,05	1,00	-0,04
varav föreslagna/aviserade i 2009 års vårproposition	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i budgetpropositionen för 2009	0,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
varav i tidigare propositioner	-0,34	-0,28	0,00	0,00	0,00	0,00
Skatteadministrativa frågor	0,00	-0,05	0,00	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i denna proposition	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i budgetpropositionen för 2010	0,00	-0,05	0,00	0,00	0,00	0,00
Summa skattereformer, brutto	-41,48	-13,67	-3,68	-0,21	0,99	-0,02
Summa indirekta effekter av skatter	7,36	0,61	-1,02	0,00	-0,22	-0,01
varav föreslagna/aviserade i denna proposition	0,00	0,00	-1,05	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i budgetpropositionen för 2010	0,00	0,30	0,03	0,00	-0,22	-0,01
varav föreslagna/aviserade i 2009 års vårproposition	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i budgetpropositionen för 2009	6,87	0,29	0,00	0,00	0,00	0,00
varav i tidigare propositioner	0,49	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga inkomstreformer	-0,85	-0,55	0,00	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i denna proposition	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i budgetpropositionen för 2010	0,00	-0,05	0,00	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i 2009 års vårproposition	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
varav föreslagna/aviserade i budgetpropositionen för 2009	-1,30	-1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
varav i tidigare propositioner	0,45	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00
Summa inkomstreformer, netto	-34,97	-13,61	-4,70	-0,21	0,77	-0,03
Utgifts- och inkomstreformer, försvagning av offentliga sektorns finansiella sparande^{1,5}	48,96	34,14	-11,64	-7,27	-3,14	-0,82

De offentliga finanserna påverkas av en rad andra faktorer utöver de automatiska stabilisatorerna och den diskretionära finanspolitiken i statsbudgeten. Exempel på sådana faktorer är BNP-tillväxtens sammansättning, förändringar i kapitalinkomster och ränteutgifter till följd av förändringar av den offentliga sektorns tillgångar och skulder, ränteläget, transfereringsutgifternas utveckling på grund av den demografiska utvecklingen och beteendeförändringar. Slutligen påverkas de offentliga finanserna av beslut inom den kommunala sektorn.

Förändringen i det strukturella sparandet brukar användas som en indikator på finanspolitikens inriktning. Denna indikator omfattar, som framgår av tabell 10.2, inte bara diskretionär finanspolitik i statsbudgeten utan även andra saldpåverkande faktorer. Det kan gälla förändringar i kommunsektorns sparande, t.ex. på grund av förändrad kommunal utdebitering, och förändringar i det offentliga sparandet som beror på strukturella förändringar i ekonomin. Om förändringen i det strukturella sparandet är noll, indikerar det att finanspolitiken har en neutral effekt på resursutnyttjandet i ekonomin. Om det strukturella sparandet i stället ökar eller minskar indikerar det att finanspolitiken har en åtstramande respektive expansiv effekt på resursutnyttjandet.

Tabell 10.2 Indikatorer för impuls till efterfrågan

Årlig förändring, procent av BNP

	2010	2011	2012	2013	2014
Finansiellt sparande	-1,3	1,1	1,4	0,9	0,9
varav					
Automatiska stabilisatorer	0,5	0,8	0,5	0,4	0,5
Engångseffekter	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kapitalvinster	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Strukturellt sparande	-1,8	0,3	0,8	0,5	0,4
varav					
Diskretionär finanspolitik ¹	-1,1	0,3	0,2	0,1	0,0
Kapitalkostnader, netto	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-0,1
Kommunsektorns finanser	0,2	-0,4	0,1	0,1	0,1
Övrigt	-0,8	0,3	0,7	0,4	0,4
BNP-gap, förändring i procentenheter	0,9	1,4	1,0	0,8	0,9

¹ Avser utgifts- och inkomstförändringar 2010–2014 i förhållande till tidigare år av beslutade, föreslagna och aviserade reformer (se tabell 9.8).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 10.2 visar förändringen av det finansiella sparandet nedbrutet på olika faktorer, samt finanspolitikens inriktning mätt med föränd-

ringen av det strukturella sparandet. Genomförda åtgärder om ca 35 miljarder kronor för 2010 är en bidragande orsak till att det strukturella sparandet sjunker med 1,8 procent av BNP. Detta motverkar en varaktig nedgång i sysselsättningen samtidigt som efterfrågan hålls uppe i den djupa lågkonjunkturen. De vidtagna åtgärderna är därför förenliga med en ansvarsfull finanspolitik.

Sverige blir sannolikt inte föremål för ett underskottsförfarande

I budgetpropositionen för 2010 gjordes bedömningen att Sverige skulle kunna bli föremål för ett så kallat underskottsförfarande. Eftersom prognosen nu pekar på att det finansiella sparandet i den offentliga sektorn i Sverige 2010 ligger väl över underskottsgränsens tre procent av BNP förefaller detta inte längre troligt.

Enligt de fördragsfästa kriterierna i stabilitets- och tillväxtpakten får underskott i den offentliga sektorns finansiella sparande inte vara större än 3 procent av BNP. Ett underskottsförfarande sker i flera steg för att se till att det berörda medlemslandet vidtar åtgärder för att komma tillrätta med för stora underskott. Till att börja med undersöker kommissionen om de undantag som nämns i fördraget kan tillämpas. EU-kommissionen ska därvid granska om överskridandet av referensvärdet är exceptionellt, tillfälligt och om underskottet ligger nära 3 procent av BNP. Alla tre villkoren måste vara uppfyllda för att ett land inte ska bli föremål för ett underskottsförfarande.

År 2008 var det endast två av EU:s 27 medlemsländer som inte uppfyllde kraven i Stabilitets- och tillväxtpakten. Enligt en prognos från kommissionen kommer nästan samtliga medlemsländer att ha underskott som är större än 3 procent av BNP både 2009 och 2010. De kraftigt försämrade offentliga finanserna i många EU-länder ställer krav på ett trovärdigt återställande. Det finns annars en stor risk att länderna inte klarar framtida offentliga åtaganden och att de dessutom går in i nästa lågkonjunktur med betydligt sämre offentliga finanser än vad som var fallet när dagens nedgång inleddes. De underskott som uppstår till följd av den djupa långkonjunkturen måste vara tillfälliga och hanterbara för att förtroendet för de europeiska ekonomierna ska kunna upprätthållas.

13.1.2 Viss verksamhet inom migrationsområdet vid utlandsmyndigheterna

Regeringens förslag: De ändamål och verksamheter som avser uppgifter inom migrationsområdet vid vissa utlandsmyndigheter och som finansieras från det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* flyttas till utgiftsområde 8 Migration.

Skälen för regeringens förslag: Regeringskansliet ansvarar för anställning av personer som utför uppgifter inom migrationsområdet vid vissa utlandsmyndigheter. I syfte att få en effektivare resursanvändning samt ett tydligare verksamhetssamband mellan de arbetsuppgifter som utförs av dessa personer och de arbetsuppgifter som utförs av Migrationsverket, ges i stället Migrationsverket ansvar för dessa uppgifter.

Av detta skäl föreslår regeringen att de ändamål och verksamheter som avser arbetsuppgifter inom migrationsområdet vid vissa utlandsmyndigheter överförs från det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* till utgiftsområde 8 Migration.

För de beräknade utgiftsramarna för 2011 innebär förslaget att utgiftsområde 8 Migration ökar med 17 500 000 miljoner kronor och att utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskar med motsvarande belopp.

13.1.3 Myndighet för skydd av barn och unga från skadlig mediepåverkan

Regeringens förslag: De ändamål och verksamheter som avser Medierådet och som finansieras från det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* flyttas till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

Skälen för regeringens förslag: I en kommande proposition om förändringar i filmcensuren bedömer regeringen att en ny myndighet bör inrättas med uppgift att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan samt att besluta om åldersgränser för film som ska visas

offentligt för barn. Myndigheten kommer bl.a. att ta över Medierådets verksamhet.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att de ändamål och verksamheter som avser Medierådet överförs från det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

För de beräknade utgiftsramarna för 2011 innebär förslaget att utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid ökar med 6 255 000 kronor och att utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskar med motsvarande belopp.

13.1.4 Taltidningsnämndens uppgifter

Regeringens förslag: De ändamål och verksamheter som avser Taltidningsnämndens uppgifter och som finansieras från det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse m.m. uppförda anslaget 8:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* samt de ändamål och verksamheter som avser stöd till taltidningar och som finansieras från det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse m.m. uppförda anslaget 8:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* flyttas till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

Skälen för regeringens förslag: I regeringens proposition om en ny radio- och tv-lag (prop. 2009/10:115) bedömer regeringen att Taltidningsnämnden bör avvecklas som myndighet och att dess verksamhet förs över till Talboks- och punktskriftsbiblioteket.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att de ändamål och verksamheter som avser Taltidningsnämndens uppgifter och som finansieras från det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse m.m. uppförda anslaget 8:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden*, samt de ändamål och den verksamhet som avser stöd till taltidningar och som finansieras från det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse m.m. uppförda anslaget 8:3 *Stöd till radio- och kassettidningar*, flyttas till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

För de beräknade utgiftsramarna för 2011 innebär förslaget att utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid ökar med 126 456 000 kronor och att utgiftsområde 1